

Tataramon na Agusan

Gikan sa Bikol Sentral na Wikipedia, an talingkas na ensiklopedya

An **Agusan** saróng tataramon na Manobo kan Norte-Subangan na Mindanao sa Filipinas. An Omayamnon, Dibabawon, asin Rajah Kabunsuwan an mga naiiba kaining mga diyalekto.

Distribusyon

An Agusan Manobo (igwang mga diyalektong Umayam, Adgawan, Surigao, asin Omayamnon) tinataram sa mga minasunod na lugar (*Ethnologue*).

- Probinsya nin Agusan del Sur: Sulnupan na lugar, Sur-Subangan kan Danaw Buluan
- interior kan probinsyang Surigao del Sur
- sur-solnopan kan Lanuza Peninsula abot Lianga Bay sa probinsya nin Surigao del Sur
- Probinsya nin Agusan del Norte
- Compostela Valley asin Davao del Norte na mga probinsya: halawig naghahanggilid sa mga pagdolonan sa amnayan
- Probinsya nin Surigao del Norte: purong habagatan, pa-iraya
- warak-warak na mga lugar sa pagdolonan kan probinsya nin Bukidnon asin Davao Oriental

An Dibabawon Manobo tinataram sa mga minasunod na lugar (*Ethnologue*).

- Norteng Provincia nin Compostela Valley: sa itaas nin lugar kan Salog Agusan
- Probinsya nin Davao Oriental: Boston asin mga munisipalidad nin Cateel
- Probinsya nin Davao del Norte: Asuncion munisipalidad (sa Manguagan)

An Rajah Kabunsuwan Manobo tinataram sa mga minasunod na lugar (*Ethnologue*).

- sa amnayan na pagdolonan kan probinsya nin Davao Oriental
- sa bandang habagatan na sugod kan probinsya nin Agusan del Sur
- sa bandang habagatan nin probinsyang Surigao del Sur: Lingig (sa Rajah Cabungsuan)

Mga Toltolan

1. Agusan, Omayamnon (<https://www.ethnologue.com/18/language/msm/>) at *Ethnologue* (18th ed., 2015)
Dibabawon (<https://www.ethnologue.com/18/language/mbd/>) at *Ethnologue* (18th ed., 2015)

Agusan	
Katutubo sa	<u>Filipinas</u>
Rehiyon	<u>Mindanao</u>
Katutubong mga parataram	(80,000 pigbanggit 1978–2002) ^[1]
Pamilya nin Tataramon	<u>Austronesyo</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Malayo-Polinesyo</u><ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Filipino</u><ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Mindanao</u><ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Manobo</u><ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Sentral</u><ul style="list-style-type: none"> ▪ Agusan
Mga kodigo nin tataramon	
ISO 639-3	Manlaen-laen: <u>msm</u> – Agusan, Omayamnon <u>mbd</u> – Dibabawon <u>mqk</u> – Rajah Kabunsuwan
Glottolog	<u>east2478</u> (http://glottolog.org/resource/languoid/id/east2478) ^[2]

Rajah Kabunsuwan (<https://www.ethnologue.com/18/language/mqk/>) at *Ethnologue* (18th ed., 2015)

2. Hammarström, Harald; Forkel, Robert; Haspelmath, Martin, eds. (2017). "East Central Manobo" (<http://glottolog.org/resource/languoid/id/east2478>). *Glottolog 3.0*. Jena, Germany: Max Planck Institute for the Science of Human History.

H • O • L (https://bcl.wikipedia.org/w/index.php?title=Mga_tataramon_na_Filipino&action=edit)

Norteng Filipino	Bataniko (Bashiiko) ?	Itbayat • Ibatan • Yami
		Ilokano • Arta † • Dicamay Agta †
		Ibanag • Isnag • Atta • Itawis •
		Lambak nin Cagayan • Yogad • Cagayan Aeta • Gaddang • Ga'dang
	Norteng Luzon	Pangasinan • Norteng Alta • Sur Alta • Isinai • Itneg • Kalinga •
		Sur-Sentral Kordilyera • Ifugao • Tuwali ? • Balangao • Bontok-Finallig • Kankanaey • Ilongot • Ibaloi • Iwaak • Kallahan • Karao
		Kapampangan • Remontado Agta (Sinauna) • Abellen •
	Sentral Luzon	Ambala • Bolinao • Botolan • Mag-antsi • Mag-indi • Mariveleño • Sambal
	Norteng Mindoro	Alangan • Iraya • Tadyawan
	Sur Mindoro	Buhid • Hanuno'o • Tawbuid
Mas Dakulang Sentral Filipino ?		Tagaliko Tagalog • Kasiguranin
		Bikol Sentral • Isarog Agta •
		Bukid Iraya Agta • Albay Bikol • Bukid Iriga Agta • Rinconada • Pandan Bikol
		Cebuano (Boholano) • Hiligaynon •
	Sentral Filipino	Waray • Tausug • Karay-a • Aklanon • Capiznon • Asi • Baybayanon •
		Bisayá Kabalian • Bantayanon • Porohanon • Romblomanon • Caluyanon • Onhan • Cuyunon • Ratagnon • Surigaonon • Butuanon
		Bisakol ? Masbateño • Sorsoganon
		Dae maklasipikar Sulod • Magahat • Karolanos • Ata †
	Mansakan	Dabawenyo • Kalagan • Kamayo • Mamanwa • Mandaya • Mansaka
	Palawan	Aborlan Tagbanwa • Sentral Tagbanwa • Palawan Batak •

		<u>Palawano</u>
		<u>Subanon</u>
		<u>Danao</u> <u>Maguindanao</u> • <u>Maranao</u> • <u>Iranun</u>
	<u>Mindanao</u>	<u>Agusan</u> • <u>Ata Manobo</u> • <u>Matigsalug</u> • <u>Obo</u> • <u>Ilianen</u> • <u>Sulnupang Bukidnon</u> • <u>Binukid</u> • <u>Manobo</u> <u>Higaonon</u> • <u>Kagayanen</u> • <u>Kamigin</u> • <u>Cotabato Manobo</u> • <u>Sarangani</u> • <u>Tagabawa</u>
	<u>Gorontalo-Mongondow</u>	<u>Bolango</u> • <u>Buol</u> • <u>Bintauna</u> • <u>Gorontalo</u> • <u>Kaidipang</u> • <u>Lolak</u> • <u>Suwawa</u> • <u>Mongondow</u> • <u>Ponosakan</u>
	<u>Kalamian</u>	<u>Agutaynen</u> • <u>Calamian Tagbanwa</u>
	<u>Biliko</u>	<u>Bagobo</u> • <u>B'laan</u> • <u>T'boli</u> • <u>Tiruray</u>
	<u>Sangiriko</u>	<u>Sangir</u> • <u>Talaud</u> • <u>Bantik</u> • <u>Ratahan</u>
	<u>Minahasan</u>	<u>Tonsawang</u> • <u>Tontemboan</u> • <u>Tombulu</u> • <u>Tondano</u> • <u>Tonsea</u>
Dae maklasipikar	<u>Umiray Dumaget</u> • <u>Ati</u> <u>Manide-Inagta</u> <u>Inagta Alabat</u> • <u>Manide</u>	
an † nagpapahiling nin <u>extinct status</u> • an ? nagpapahiling nin sigalot sa klasipikasyon		
<div> <div> <div>H • O • L</div> <div>(https://bcl.wikipedia.org/w/index.php?title=Mga_tataramon_na_Filipinas&action=edit)</div> </div> <div> <div></div> <div>Mga tataramon na Filipino</div> <div></div> </div> <div> <div></div> <div>Mga tataramon na Filipino</div> <div></div> </div> </div>		
Opisyal na mga tataramon	<u>Filipino</u> • <u>Ingles</u>	
Mga tataramon na Rehiyunal	<u>Aklanon</u> • <u>Bikol</u> • <u>Cebuano</u> • <u>Chavacano</u> • <u>Hiligaynon</u> • <u>Ibanag</u> • <u>Ilokano</u> • <u>Ibatan</u> • <u>Kapampangan</u> • <u>Kinaray-a</u> • <u>Maguindanao</u> • <u>Maranao</u> • <u>Pangasinense</u> • <u>Sambal</u> • <u>Surigaonon</u> • <u>Tagalog</u> • <u>Tausug</u> • <u>Winaray</u> • <u>Yakan</u>	
Katutubong mga tataramon (kan rehiyon)		<u>Luzon</u>
	<u>Iloko</u>	<u>Bolinao</u> <u>Atta</u> • <u>Balangao</u> • <u>Bontok</u> • <u>Ga'dang</u> • <u>Kalinga</u> •
	<u>Cordillera</u>	<u>Kallahan</u> • <u>Kankanaey</u> • <u>Ibaloi</u> • <u>Ifugao</u> • <u>Isnag</u> • <u>Itneg</u> • <u>Itawis</u> • <u>Iwaak</u> • <u>Malaweg</u> • <u>Tuwali</u> <u>Arta</u> • <u>Atta</u> • <u>Cagayan Agta Sentral</u> • <u>Dinapigue Agta</u> • <u>Dupaningan Agta</u> • <u>Gaddang</u> •
	<u>Lambak nin Cagayan</u>	<u>Ilongot</u> • <u>Isinai</u> • <u>Itbayat</u> • <u>Itawis</u> • <u>Kallahan</u> • <u>Karao</u> • <u>Malaweg</u> • <u>Nagtipunan Agta</u> • <u>Paranan Agta</u> • <u>Paranan</u> • <u>Yogad</u> <u>Abellen</u> • <u>Ambala</u> • <u>Antsi</u> • <u>Botolan</u> •
	<u>Katahawan na Luzon</u>	<u>Casiguran Dumagat Agta</u> • <u>Indi</u> • <u>Kasiguranin</u> • <u>Mariveleño</u> • <u>Norteng Alta</u> • <u>Sur na Alta</u> • <u>Umiray Dumaget</u>
	<u>Calabarzon</u>	<u>Inagta Alabat</u> • <u>Manide</u> • <u>Remontado Agta</u> • <u>Sur na Alta</u> • <u>Umiray Dumaget</u>

	<u>Metro Manila</u> Hokaglish • Taglish Agutaynen • Alangan • Asi • Kalamian Tagbanwa • Sentral na Tagbanwa •
	<u>Mimaropa</u> Cuyonon • Iraya • Kagayanen • Molbog • Onhan • Palawan Batak • Palawano • Ratagnon • Romblomanon • Tadyawan Albay Bikol • Inagta Partido • Manide • Masbateño • Bukid Iraya Agta • Pandan Bikol • Rinkonada Bikol • Sorsoganon • Sur Catanduanes Bikol
	<u>Bikol</u>
	<u>Visayas</u>
	<u>Sulnupang Kabisayaan</u> Ati • Caluyanon • Capiznon • Sulod
	<u>Isla nin Negros (defunct)</u> Ata • Karolanos • Magahat
	<u>Katahawan na Kabisayaan</u> Bantayanon • Eskayan • Porohanon
	<u>Subangan na Kabisayaan</u> Abaknon • Baybay • Kabalian
	<u>Mindanao</u>
	<u>Tangway nin Zamboanga</u> Subanon Bukid • Higaonon • Ilianen • Iranun • <u>Norteng Mindanao</u> Kamigin • Matigsalug • Subanon • Sulnupang Bukidnon <u>Caraga</u> Agusan • Ata Manobo • Butuanon • Higaonon • Kamayo • Mamanwa Bagobo • B'laan • Dabawenyo • Kalagan • <u>Davao</u> Mandaya • Mansaka • Obo • Sangir • Sarangani • Tagabawa <u>Soccsksargen</u> B'laan • Cotabato Manobo • Ilianen • Iranun • Obo • Tboli • Tiruray <u>Muslim Mindanao</u> Iranun • Pangutaran Sama • Sama Arabe • Basque • Intsik (Hokkien) • Mandarin • Pranses • Aleman • Nipongo
Immigranteng mga tataramon	Koreano • Malay (Indonesian) • Malaysian • Sindhi • Espanyol (Historiya) • Bietnames
Pansinyal na tataramon	Pansinyal na Amerika • Pansinyal na Filipinas
Historikal na mga tataramon	Proto-Filipinas • Suanoy na Tagalog (lumang tagalog)

 Sarong *tamboan* ining artikulo patungkol sa *mga tataramon na Austronesyo*. Makakatabang ka sa Wikipedya sa pagpoon (https://bcl.wikipedia.org/w/index.php?title=Tataramon_na_Agusan&action=edit) kaining pahina.

Huring pigliwat an pahinang ini kan 13 Hunyo 2018, alas 22:25.

An teksto makukua sa irarom kan [Creative Commons Attribution-ShareAlike License](#); tibaad igwa pang ibang patanid. Hilingon an [Terms of Use](#) para sa detalye.